

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษา
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Factors Affecting The Happiness of Students In Field Educational
Administration At Bangkokthonburi University

ประพจน์ แยมทิม^{*1} สมหญิง จันทรุไทย² ยุภาวรัตน์ ชันติกรม³ รัตน์มณี รัตนปกรณ⁴ และจันทรัตน์ ภคมาศ⁵

Prapot Yamtim^{*1} Somying Chantaruthai² Yupawarut Kunteekrom³

Ratmanee Rattapakorn⁴ and Chantararat Pakamash⁵

^{*1-5}อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1-5}Professor of Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: prapot.yam@bkkthon.ac.th

Received: March 3, 2025

Revised: August 6, 2025

Accepted: August 14, 2025

Similarity Index: 14.97%

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) ศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 3) ศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยในการเรียน, ความสุขในการเรียน

Abstract

This research aimed to 1) study factors affecting the happiness of students in the field of educational administration at Bangkokthonburi University, 2) study the happiness of students in the field of educational administration at Bangkokthonburi University, and 3) study predictive factors the happiness of students in the field of educational administration at Bangkokthonburi University. This research was a survey research. The instruments used to collect data were questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The results of the study found that 1) the factors in the learning of students in the field of educational administration at Bangkokthonburi University overall were at a high level. 2) the happiness in learning of students field of educational administration at Bangkokthonburi University, overall was at a high level. 3) Factors related to parental learning promotion, achievement motivation, relationship with friends, characteristics of advisors, and relationship between instructors and students significantly predicted the happiness of students in the field of educational administration at Bangkokthonburi University, at a statistical level of .05

Keywords: Factors in learning, Happiness in learning

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ในทุกมิติ ทั้งด้านปัญญา สังคม และจิตใจ ในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากผลของเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนให้เห็นชัดคือช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูง ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาช่วยให้บุคคลสามารถคิดอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศมีหลักการสำคัญคือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทยและกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม ประกอบกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะสำคัญ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน นอกจากนี้การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล ระบบการศึกษาที่ดีไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการให้ความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเมตตา ซึ่งเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

หากบุคคลได้รับการศึกษาที่ดีและมีจริยธรรมที่มั่นคง จะสามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างยั่งยืน

ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตอนหนึ่งความว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นรากฐานสำหรับช่วยให้บุคคล สามารถก้าวไปถึงความสุขความเจริญทั้งปวง ทั้งของตนเองและส่วนรวม ผู้ที่เป็นครูจะต้องถือเป็น หน้าที่อันดับแรกที่จะต้องให้การศึกษา คืออบรมสั่งสอนอนุชนให้ได้ผลแท้จริงทั้งในด้านวิชาความรู้ ทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติ ทั้งต้องคิดว่าที่แต่ละคนกำลังทำอยู่นี้คือ ความเป็นความตายของประเทศ เพราะอนุชนที่มีความรู้ มีความดีเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้ และพระบรมราโชวาทอีกตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่ และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานความว่า “...การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทศนครี ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ...” (สุคนธ์ ภูริเวทย์, 2542) นอกจากนี้การศึกษายังเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

เมื่อพิจารณากรณีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษานักศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้สื่อเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างมากในการเชื่อมโยงข้อมูลรอบด้านซึ่งส่งผลต่อการแสดงออก ทศนครี ความคิด วิธีในการดำเนินชีวิต โดยในแต่ละคนมีความสามารถในการจัดการปัญหาและอารมณ์ของตนเองที่แตกต่างกันเป็นวัยที่มีความคิดเป็นของตนเองสูง และเริ่มมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง รู้ว่าตนเองชอบหรือถนัดสิ่งใด ชอบเรียนวิชาใดเลือกคบกลุ่มเพื่อนที่มีความคล้ายคลึงกัน และต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนเมื่อได้มาใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยมักจะแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งนักศึกษาบางคนไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และเกิดพฤติกรรมที่ปรับตัวไม่ได้มักมีสาเหตุมาจากความตึงเครียดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (นัฐนรี ศรีชัย 2564)

ความสุขเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่จึงเป็นช่วงวัยที่มีการปรับตัวอย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การอยู่ในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนที่แตกต่างไปจากระดับมัธยมศึกษาซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต การทำกิจกรรม และการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ ที่มาจากต่างถิ่นมีพื้นฐานการเลี้ยงดู ความคิด และพฤติกรรมหลากหลายแตกต่างกันไปส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและคุณภาพการเรียนของนักศึกษาระหว่างที่ใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยฉะนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันผู้ผลิตบัณฑิตต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบการเรียนการทำกิจกรรมการจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งเอื้ออำนวย

ความสะดวกในชีวิตให้ได้บัณฑิตที่มีความพร้อมทั้งความรู้มีทักษะเฉพาะในแต่ละสาขาที่เรียนและมีชีวิตที่เป็นสุข (ภัทรกันย์ ดีเอียดย่อและคณะ, 2559) สอดคล้องกับสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย อธิบายว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพให้เป็นทั้งคนดี และคนเก่ง ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นช่วงชีวิตที่มีความสุขสนุกสนานที่สุดเพราะนักศึกษาทุกคนอยู่ในวัยที่กำลังสดใส มีพลังสมองพลังใจพล้งกายในการพัฒนา(จิราภรณ์ สรรพวิรวงศ์และคณะ, 2559)

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นย้ำเรื่องคุณภาพ และ ความสอดคล้องกับความต้องการของชาติเป็นประเด็นวางแผนยุทธศาสตร์และมาตรการการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงในการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อความสุขของสังคมและความสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายคู่ขนานที่มีความสำคัญ ในระบบหลักสูตรกลไก การบริหารจัดการ การพัฒนา การลงทุน ในเทคโนโลยี และปัจจัยพื้นฐานทางการศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กันในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชน ให้เติบโตเป็นคนดีมีความสุขและมีขีดความสามารถเท่าเทียมมาตรฐานสากลไม่ว่าในการศึกษาระดับใด ทั้งนี้ เน้นการเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นไทย มีสำนึกต่อฐานรากทางวัฒนธรรมและต่อบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของครอบครัว ชุมชนและสังคม

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันยึดตามแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข และสนุกเพลิดเพลินต่อการเรียนเพราะความสุขเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยที่มีการปรับตัวอย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การอยู่ในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนที่แตกต่างไปจากระดับมัธยมศึกษาซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต การทำกิจกรรม และการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับเพื่อนนักศึกษาคนอื่นๆ ที่มาจากต่างถิ่น ที่มีพื้นฐานการเลี้ยงดู ความคิดและพฤติกรรม หลากหลายแตกต่างกันไป ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและคุณภาพการเรียนของนักศึกษาระหว่างที่ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบการเรียน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อม และสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในชีวิตให้ได้บัณฑิตที่มีความพร้อม มีคุณภาพออกไปรับใช้ทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป โดยสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (OECD, 2018) และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างยั่งยืน (Brookings Institution, 2019) ผ่านบุคลากรหลักของสถานศึกษาคือครู อาจารย์ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนในการออกแบบจัดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้การสนับสนุนที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (Ryan & Deci, 2020 ซึ่งนอกจากการให้ความรู้แล้วควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรมและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกต่อสังคม ครูอาจารย์จึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งในกรณีดังกล่าวความสุขในการเรียนรู้เป็นความรู้สึกที่ดีหรือเพลิดเพลินต่อการเรียน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ สนุกสนาน และมีพลังที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากนักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ในรายวิชาที่เรียน และมีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และไม่มีความวิตกกังวล จะส่งผลให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นดังนั้นการส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษามีความสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นหนึ่งในปัจจัยของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และจะส่งผลให้เกิดพลังในการเรียนและส่งเสริมการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในชีวิตทั้งเพื่อตนเองและสังคมต่อไป และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการเรียนของนิสิตพยาบาลคือ ด้านนักศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ด้านสถานศึกษา และด้านนักศึกษาร่วมสถาบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการเรียนของนิสิตพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากความสำคัญและสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริบาลการศึกษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริบาลการศึกษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริบาลการศึกษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริบาลการศึกษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริบาลการศึกษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริบาลการศึกษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 169 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละห้อง (Proportional Allocation)

2. ขอบเขตงานเนื้อหา

ในการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนและประยุกต์ใช้แนวคิดของ อุมพร ตรังคมบัติ (2543) ที่เสนอแนวคิดว่านักศึกษาจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยใหญ่ ๆ 3 ด้าน คือ ด้านตัวนักศึกษา ด้านครอบครัว และด้านสถานศึกษา สำหรับความสุขในการเรียนได้ศึกษาตามแนวคิดของกิตติยวดี บุญเชื้อ และคณะ (2540) ประกอบด้วยแนวคิด 6 ประการ 1) นักเรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู 2) ครูมีความเมตตาจริงใจและอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคน 3) นักเรียนเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา 4) นักเรียนแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ 5) บทเรียนสนุกแปลกใหม่จูงใจให้ติดตาม และเข้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ 6) นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ แนวคิดดังกล่าวได้สรุปออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน 2) ความรู้สึกต่อวิชาเรียน 3) ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยใช้ตัวแปรในการศึกษาดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน 3 ด้าน คือด้านตัวนักศึกษา ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสุขในการเรียนของนักศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน ด้านความรู้สึกต่อวิชาเรียน ด้านความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมากที่สุด

4 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมาก

3 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีปานกลาง

2 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีน้อย

1 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมากที่สุด

4 หมายถึง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมาก

3 หมายถึง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีปานกลาง

2 หมายถึง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีน้อย

1 หมายถึง ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีน้อยที่สุด

4.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนจากนั้นนำมากำหนดเป็นประเด็นในการจัดทำข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล

3. ร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบภาษาและเนื้อหาที่ใช้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขและปรับปรุงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence หรือ IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์และคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ในแบบสอบถาม ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ต้องมีค่า .70 ขึ้นไป ผลการหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .924

6. นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์และใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percent)

1.2 ค่าความถี่ (Frequency)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ IOC (Index of Item Objective Congruence)

2.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวม

ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยด้านตัวนักศึกษา	4.27	.65	มาก
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.38	.46	มาก
ทัศนคติและนิสัยในการเรียน	4.24	.51	มาก
การปรับตัวในการเข้าศึกษา	4.29	.53	มาก
ความสัมพันธ์กับเพื่อน	4.31	.49	มาก
ปัจจัยด้านครอบครัว	4.31	.45	มาก
การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง	4.33	.46	มาก
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	4.28	.45	มาก

ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยด้านสถานศึกษา	4.33	.44	มาก
คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา	4.31	.46	มาก
คุณภาพการสอน	4.30	.47	มาก
ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา	4.37	.52	มาก
รวม	4.29	.36	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = .44) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = .45) และปัจจัยด้านตัวนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .65)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวม

ความสุขในการเรียนของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความรู้สึกละเลยต่อการเรียน	4.32	.41	มาก
ความรู้สึกละเลยต่อวิชาเรียน	4.27	.49	มาก
ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น	4.33	.42	มาก
รวม	4.30	.38	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .38) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = .42) ความรู้สึกต่อการเรียน ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = .41) และความรู้สึกต่อวิชาเรียน ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .49)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ตัวแปรทำนาย	b	SE	β	t	Sig.
1. การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง (X21)	.217	.031	.261	6.906	.000
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X11)	.246	.032	.342	7.589	.000
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อน (X14)	.173	.027	.209	6.479	.000
4. คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา (X31)	.141	.030	.182	4.764	.000
5. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา (X33)	.069	.029	.092	2.382	.018
ค่าคงที่ (Constant)	.652	.085		7.679	.000
R = .963 R ² = .927 adj R ² = .925 SE _{est.} = .10433 R ² Change = .003 F = 415.456 Sig. .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักศึกษา

2. ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ด้านความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ด้านความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน และด้านความรู้สึกต่อวิชาเรียน

3. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรทั้ง 5 สามารถร่วมกันทำนายความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ร้อยละ 92.70

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนอย่างมีความสุขของนักศึกษาซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักศึกษานี้ล้วนแล้วแต่มีบทบาทที่เกื้อหนุนกันและส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติและความรู้สึกของนักศึกษาขณะที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีกล่าวคือสถานศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมหลักที่นักศึกษาใช้เวลาอยู่เป็นระยะเวลานาน ประกอบกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีห้องเรียนที่สะอาด มีอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอ และมีบุคลากรที่พร้อมสนับสนุนด้านวิชาการและจิตใจ ช่วยให้นักศึกษารู้สึกปลอดภัย มีแรงจูงใจ และสามารถมีสมาธิในการเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ก็มีผลต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเรียน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุข ทำนองเดียวกันการเรียน

อย่างมีความสุขครอบครัวยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยเกื้อกูลต่อการเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวทั้งในด้านอารมณ์ การเงิน และการให้คำปรึกษาสามารถลดความเครียดและแรงกดดันที่เกิดจากการเรียนได้ ความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัวช่วยให้นักศึกษามีความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งมีผลต่อการมีสมาธิและความมุ่งมั่นในการเรียนอย่างมีความสุข ปัจจัยด้านตัวนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกันสะท้อนให้เห็นเชิงพฤติกรรมการเรียน เช่น ความรับผิดชอบ การจัดการเวลา ทัศนคติเชิงบวก ความสามารถในการปรับตัว และแรงจูงใจในการเรียน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการเรียนอย่างมีความสุข นักศึกษาที่มีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถจัดการอารมณ์ของตนเองได้มักจะมีคามพึงพอใจในการเรียนและสามารถเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎา ผ่องพิทยา (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาโดยรวมทุกตัวแปรอยู่ในระดับมาก

ทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอังคณา เสงี่ยมวัฒนาวงศ์ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนอย่างมีความสุขของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัวของนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอลิษา แคล้วเครือ (2559) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมครอบครัว รองลงมาคือปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นไปได้ที่จะทำให้ปัจจัยในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ด้านความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ด้านความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน และด้านความรู้สึกต่อวิชาเรียนที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากมีปัจจัยหลายๆปัจจัยด้วยกันทั้งภายในตัวนักศึกษาและสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ทำให้นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเรียนอย่างมีความสุขเช่นเกิดจากแรงจูงใจภายในนักศึกษารู้สึกว่าการเรียนตอบโจทย์ความสนใจ ความใฝ่ฝัน หรือเป้าหมายของตนเอง จึงเกิดความสุขจากการเรียนรู้โดยไม่ต้องมีแรงกดดันภายนอกมาบังคับ นักศึกษารู้ว่าตนเองเรียนไปเพื่ออะไร จะมีแนวโน้มที่จะมีความสุขในการเรียนมากกว่าผู้ที่เรียนไปวัน ๆ เพราะมีเป้าหมายเป็นแรงผลักดัน เช่น การสอบเข้าทำงาน การเรียนต่อหรือการพัฒนาตนเองประกอบกับบรรยากาศในห้องเรียนที่เปิดกว้าง อาจารย์เข้าใจและให้ออกาสนักศึกษาแสดงความคิดเห็น และให้การสนับสนุนที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ

ชุมชนทางการเรียน ช่วยลดความเครียดและทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรน่าเรียนรู้ นอกจากนี้หลักสูตรหรือระบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาเรียนมีความยืดหยุ่นเหมาะสม ไม่เน้นการแข่งขันจนเกินไป นักศึกษาสามารถจัดสมดุลระหว่างการเรียน การพักผ่อน และกิจกรรมอื่น ๆ ได้ ช่วยลดความเครียดและทำให้การเรียนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ไม่ใช่เป็นภาระหนักมากเกินไป รวมถึงการมีเครื่องมือหรือทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอมีห้องสมุด Wi-Fi หรือเทคโนโลยีที่ช่วยให้การเรียนสะดวกขึ้น ขณะเดียวกันนักศึกษาได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัวทั้งด้านจิตใจและทรัพยากรช่วยลดความเครียด ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้นนอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมการเรียนรู้มีเพื่อนที่ดี ช่วยเหลือกันทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การทำโครงการ การเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือการประยุกต์ใช้ทักษะในสถานการณ์จริงทำให้นักศึกษาเห็นว่าสิ่งที่เรียนมีความหมาย และเกิดความเข้าใจทำให้การเรียนไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและเพิ่มความสุขในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังคงต้องคำนึงถึงข้อดีและเพิ่มความสุขในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังคงต้องคำนึงถึงข้อดีและเพิ่มความสุขในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังคงต้องคำนึงถึงข้อดีและเพิ่มความสุขในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอลิษา แคล้วเครือ (2559) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก พบว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรักความศรัทธามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นและมั่นคง และด้านเห็นคุณค่าการเรียนรู้อย่างมีความสุขทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือดำรงไมตรีจิต รองลงมาคือมุ่งมั่นและมั่นคง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเปิดประตูสู่ธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอังคณา เสงี่ยมวัฒนาวงศ์ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก บุญดา คุณาเวชกิจ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า ระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านมีความสุขอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเพื่อนร่วมชั้น ด้านอาจารย์ผู้สอน และกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ฐิติชญาณ์ คงชู (2567) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มีระดับความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นไปได้ที่จะทำให้

ความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรทั้ง 5 สามารถร่วมกันทำนายความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ร้อยละ 92.70 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญที่ช่วยเกื้อหนุนเชื่อมโยงกันทำให้นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมีความสุขในการเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่นักศึกษาได้รับจากการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองด้วยการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เต็มที่ทั้งด้านการเรียนและด้านจิตใจให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียนหรือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ขณะเดียวกันผู้ปกครองยังช่วยในการจัดการกับปัญหาหรือความเครียดที่เกี่ยวกับการเรียนนอกจากนี้ในส่วนของนักศึกษามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต กระตือรือร้นในการเรียนและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่เรียนในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีและสนิทกับเพื่อนทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในมหาวิทยาลัยซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์และสนับสนุนการเรียนรู้ช่วยกันส่งเสริมซึ่งกันและกันในการเรียน นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรพร้อมให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาตลอดเวลาให้การสนับสนุนด้านอารมณ์และจิตใจเมื่อนักศึกษาเผชิญกับปัญหาหรือความเครียดในการเรียน อาจารย์มีความใส่ใจในนักศึกษา เปิดกว้างรับฟังและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของนักศึกษาบรรยากาศในการเรียนเอื้อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนซึ่งนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีต่างรับรู้และสัมผัสได้ถึงการทำมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้เห็นความสำคัญของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนต้องเรียนอย่างมีความสุขนักศึกษาสำคัญที่สุด

อนึ่งผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ สอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นาวิ (2558) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของนิสิต ปัจจัยการเรียนการสอน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ปัจจัยลักษณะกลุ่มเพื่อน ปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัว และปัจจัยการบริการทางการศึกษา ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยสามารถพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิตได้ร้อยละ 97 สอดคล้องกับ ภุชดา ผ่องพิทยา (2558) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ ลักษณะผู้สอน ลักษณะเพื่อน ลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง และลักษณะผู้เรียนสามารถทำนายการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้ร้อยละ 83 ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งหมดมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขลักษณะผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านการจัดการเรียนรู้และลักษณะผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ ลักษณะเพื่อน และลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครองมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านลักษณะผู้เรียน โดยลักษณะผู้สอน และลักษณะเพื่อนมีอิทธิพลรวมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาสูงที่สุด รองลงมาเป็นลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง การจัดการเรียนรู้และลักษณะผู้เรียน ตามลำดับ ยุวดี ชูจิตต์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านความแข็งแกร่งในชีวิตและปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพได้ร้อยละ 49.5 อังคณา เสียงมวัฒนาวงศ์ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนอย่างมีความสุขของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ปัจจัย ความพร้อมทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนิสิต และความพร้อมทางสังคม ร่วมกันทำนายการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ร้อยละ 78.80 สามารถร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยุภาพร นอกเมือง (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของนักศึกษา และกลุ่มเพื่อน และบุคคลแวดล้อม สามารถร่วมกันทำนายความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทั้งสองตัวแปรร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 48.40 กิตติพงษ์ เรือนเพชร (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์ คือความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความสัมพันธ์กับเพื่อนสามารถพยากรณ์ความสุขของนิสิตได้ร้อยละ 38.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ฐิติชญาณ์ คงชู (2567) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ คือปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียน และปัจจัยด้านผู้สอนจากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นไปได้ที่ทำให้ปัจจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีควรสนับสนุนให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกของการประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในตัวเองจะช่วยให้ นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานมากขึ้น

2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีควรสนับสนุนให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้จัดกิจกรรมในการพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและการสื่อสารกับอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีทักษะการสื่อสารทั้งในการรับฟังและในการให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์สามารถเข้าใจความต้องการของนักศึกษา และช่วยแก้ไข ปัญหาหรือให้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพ

3. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีควรสนับสนุนให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาดูแลแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนนักศึกษาด้วยกันให้มากขึ้น เช่น กิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักกันและทำความคุ้นเคยกับเพื่อนในชั้นเรียน กิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของนักศึกษาช่วยสร้างโอกาสให้เพื่อนนักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน การแบ่งหน้าที่ และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2.2 ควรศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2.3 ควรศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

กนกพร สงปราบ, จันทนี ปลุกไม้ดี, ภัทรกันย์ ตีเอียดย่อ, ศรัญญา ทิ้งสุข, และสุพรรณษา สีดสวาท. (2559).

ความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 34(5), 269-279.

กฤษดา ผ่องพิทยา. (2558). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนิสิตมหาวิทยาลัย

ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารราชพฤกษ์*, 13(1), 11-18.

กิตติพงษ์ เรือนเพชร. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 17(3), 797-810.

กิตยวดี บุญชื้อ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้มีความสุข*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- จิราภรณ์ สรรพวิรวงศ์, จันทร์จิรา นิมสุวรรณ, ชุตินา หมดอะดัม, มัชฌิมา ดำมี, ศุภรัตน์ ละเอียดการ, และสุชาวดี โสภณ. (2559). ความเครียด การจัดการความเครียด และความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 9(3), 36-50.
- จิตติชญาณ์ คงชู. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. *วารสารปัญญา*, 31(2), 128-137.
- นัฐนรี ศรีชัย. (2564). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตตรัง**. [ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญลดา คุณาเวชกิจ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 5(1), 263-273.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 12(4), 1-13.
- ยุภาพร นอกเมือง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 101-112.
- ยุวดี ชูจิตต์. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. สำนักวิจัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุคนธ์ ภูริเวทย์. (2542). **การออกแบบการสอน: หลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**. โอเดียนสแควร์.
- อลิษา แคล้วเครือ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นคลินิก. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(3), 341-357.
- อุมาพร ตรังสมบัติ. (2543). **ปัญหาการเรียนและเทคนิคช่วยให้ลูกเรียนดี**. ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- OECD. (2018). *The future of education and skills 2030*. OECD Publishing.
- Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2020). *Self-Determination Theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Press.